

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

CJMZD19C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů
Hranice úspěšnosti: 44 %

1 Základní informace k zadání zkoušky

- Didaktický test obsahuje **32 úloh**.
- **Časový limit** pro řešení didaktického testu je uveden na záznamovém archu.
- **Povolené pomůcky:** psací potřeby.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku se neodčítají záporné body.
- Odpovědi pište do záznamového archu.
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

- Odpovědi zaznamenávejte **modře nebo černě** písíci propisovací tužkou, která píše dostatečně silně a nepřerušovaně.
- **Hodnoceny budou pouze odpovědi uvedené v záznamovém archu.**

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.

- Odpověď, kterou považujete za správnou, zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

A B C D
 4

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pečlivě zabarvete původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

A B C D
 4

- Jakýkoli jiný způsob záznamu odpovědi a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **pište čitelně** do vyznačených bílých polí.

16

- Povoleny jsou psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí rozlišujte **velká a malá písmena**.
- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pak původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole. Vaše odpověď nesmí přesáhnout hranice vyznačeného pole.
- Za chybu se považuje nesprávná (tj. i nadbytečná) nebo chybějící dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–6

Nobelova cena za příběhy utrpení a odvahy

Češi mají jediného držitele nejprestižnějšího ocenění na poli literatury. To ruský píšící laureát Nobelovy ceny za literaturu je více. Přesto od doby, kdy byla tato cena udělena disidentovi Alexandru Solženicynovi, uplynulo dlouhých 45 let, než se stejné pocty dočkal další ruský píšící spisovatel (nepočítáme-li Josifa Brodského, který v roce 1987 cenu dostal jako Američan). Stalo se tak 24 let po zániku SSSR, tedy v roce 2015. Tehdy totiž slavnou cenu získala Světlana Alexijevičová – autorka, která se netají svými názory na totalitní režimy.

Velikáni ruské literatury bývali mistři fikce, JEJÍCHŽ účelem bylo vytvořit sytější obraz ruské společnosti, než nabízela realita. Jeden z prvních, kdo pochopil, že skutečnost je barvitější než fikce, byl Solženicyn, autor známého díla *Souostroví Gulag*, které popisuje osudy vězňů v ruských lágrech. Alexijevičová však jde mnohem dál. Jak sama říká, kdyby tvořila ve stejném století jako Dostojevskij, psala by fikci, jenže dnes „beletrie nedokáže popsat hrůzy, které lidé prožívají“.

Alexijevičová kombinuje literaturu s novinářinou, přístupem ke sběru materiálu se liší od ostatních spisovatelů. Její metoda práce rozhodně není **standardní**: cestuje po celém postsovětském prostoru a mluví se stovkami lidí. Z jejich zповědí vytváří celek, jenž vyráží dech. **Fádní** nejsou jen samotné příběhy, ale i autorčina práce s jazykovými prostředky. Alexijevičová umí vyslechnutá svědectví přepsat do formy, která zachovává **autenticitu** výpovědí a současně je mění v literární dílo. Témata knih dokazují její cit pro neuralgické body sovětských dějin: válka v Afghánistánu (očima veteránů i očima těch, kterým se příbuzní vrátili z války v rakvích) nebo Černobyl (očima těch, kteří viděli záři nad elektrárnou). Alexijevičová tyto příběhy uchopila s nebývalou **invencí**. Každého čtenáře, JEHOŽ podobná témata oslovují, její knihy zaujmou.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

max. 2 body

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), či nikoli (N):

	A	N
1.1 Světlana Alexijevičová uvedla, že kdyby tvořila v 18. století, psala by fikci.	☐	☐
1.2 Josif Brodskij a Alexandr Solženicyn se stali laureáty Nobelovy ceny za literaturu před zánikem Sovětského svazu.	☐	☐
1.3 Na rozdíl od Alexandra Solženicyna, odpůrce sovětského totalitního režimu, Světlana Alexijevičová totalitní režimy veřejně obhájí.	☐	☐
1.4 Téma války v Afghánistánu představila Světlana Alexijevičová mimo jiné z pohledu lidí, kteří byli příbuznými obětí tohoto válečného konfliktu.	☐	☐

1 bod

2 Která z následujících možností nabízí vhodnou náhradu za slovo chybně užitá ve výchozím textu?

Chybně užitá slova je v případě této úlohy slovo, které má význam neodpovídající kontextu výchozího textu. Posuzovaná slova jsou v textu vyznačena tučně.

- A) místo *fádní* má být *fascinující*
- B) místo *invence* má být *konvence*
- C) místo *standardní* má být *inovativní*
- D) místo *autenticita* má být *autobiografie*

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o souvětí podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Souvětí obsahuje celkem pět vět, dvě z nich jsou hlavní.
- B) Souvětí obsahuje celkem čtyři věty, dvě z nich jsou hlavní.
- C) Souvětí obsahuje celkem pět vět, pouze jedna z nich je hlavní.
- D) Souvětí obsahuje celkem čtyři věty, pouze jedna z nich je hlavní.

1 bod

4 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- A) publicistický text s prvky hodnotícími tvorbu Světlany Alexijevičové
- B) publicistický text mapující pozadí udělování Nobelovy ceny za literaturu
- C) odborný text s prvky analyzujícími důsledky ocenění Světlany Alexijevičové
- D) odborný text objasňující kritéria výběru kandidátů na Nobelovu cenu za literaturu

1 bod

5 Které z následujících tvrzení o zájmenech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

- A) Tvar *jejíchž* je v textu užit správně, místo chybně užitého tvaru *jehož* do textu patří tvar *jež*.
- B) Tvar *jejíchž* je v textu užit správně, místo chybně užitého tvaru *jehož* do textu patří tvar *jímž*.
- C) Tvar *jehož* je v textu užit správně, místo chybně užitého tvaru *jejíchž* do textu patří tvar *jejíž*.
- D) Tvar *jehož* je v textu užit správně, místo chybně užitého tvaru *jejíchž* do textu patří tvar *jejímž*.

1 bod

6 Napište příjmení českého držitele Nobelovy ceny za literaturu.

Jakákoli nadbytečná chybná informace, tedy např. uvedení chybného křestního jména a správného příjmení, je považována za chybu.

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), či nikoli (N):

	A	N
7.1 Během výslechu si vzpomněla, že chvíli před tím přepadením se jí ptal na cestu nějaký cizí muž.	☐	☐
7.2 Po prudké vichřici, která se přehnala přes vesnici a její nejbližší okolí, nezbyl na holích polích ani klas obilí.	☐	☐
7.3 Zletilý pachatel, který byl minulý týden odsouzen za ublížení na zdraví, si odpiká sedm měsíců za mřížemi.	☐	☐
7.4 Mezi strmými skalními stěnami ochránci přírody objevili už jen zbytky orlích hnízd, což ve vědeckých kruzích vyvolalo zděšení.	☐	☐

8 Přiřadte k jednotlivým textům (8.1–8.4) možnost (A–F), která patří na vyoňchané místo (***) v textu:**

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou.)

- 8.1 ***** je jeden z avantgardních uměleckých směrů první třetiny 20. století.

Obdivuje moderní techniku, je spjat s teorií „osvobozených slov“.

UKÁZKA: *poledne ¾ flétny kňučení vzplanutí tůmp tůmp poplach praskot
sténání pochod břinkot tlumoky pušky* _____

- 8.2 ***** je umělecký sloh rozvíjející se v 17. a 18. století. Převládá citová složka nad racionální, důraz je kladen na kontrasty a náboženskou tematiku.

UKÁZKA: *Co já? Co ty?*

Bože svatý?

Já hřích, pych, lest,

tys sláva, čest. _____

- 8.3 ***** je umělecký směr, který vznikl v 2. polovině 19. století. Zdůrazňuje smyslovost a snaží se zachytit prchavou náladu okamžiku.

UKÁZKA: *Ty české rybníky jsou stříbro slité,
žíhané temnem stínů pod oblaky,
vložené v luhy do zeleně syté,
jsou jako krajů mírné, tiché zraky.* _____

- 8.4 ***** je umělecký směr konce 18. a první poloviny 19. století. Literární postavy revoltují proti společnosti, prožívají nenaplněnou lásku, časté jsou motivy noční přírodní scenerie.

UKÁZKA: *Temná noci! jasná noci!*

obě k želu mne budíte.

Temná noc mne v hloubi tiskne,

jasná noc mě vzhůru vábí. _____

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje textů uvedeny.)

- A) baroko
- B) renesance
- C) futurismus
- D) romantismus
- E) expresionismus
- F) impresionismus

9 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Ta způsobila, že oběť se pomoci bližních nedočkala. Princ Prospero se tomuto osudu chtěl vyhnout, a tak se s tisícem zdravých dvořanů uchýlil do jednoho ze svých opatství. Byla to nádherná budova, výtvar princova vlastního vkusu.

B) Jeho barva vždy ladila s dekorací a tapetami. Jeden z nich byl celý nachový – barvy temné krve. Uprostřed něj stály obrovské hodiny.

C) Ovíjela ji vysoká zeď, v níž byly železné brány. Když byli všichni uvnitř, roztavili závory. Nechtěli nikomu dopřát možnosti příchodu ani odchodu, dojde-li k záchvatům zoufalství venku nebo šílenství uvnitř. Přivezli si také hojné zásoby jídla a pití.

D) Červená smrt dlouho řádila v kraji. Dosud nebylo moru tak strašného. Nejdříve přišly prudké bolesti, pak silné krvácení z pórů a rozklad. Nachové skvrny na těle, to byla morová znamení.

E) Za takovýchto opatření mohli vzdorovat nákaze. Vnější svět ať se stará o sebe. Bylo by bláznovstvím se soužit. Zatímco venku lidé umírali, princ uspořádal v opatství ples. Slavnost se konala v různě vyzdobených pokojích s okny z malovaného skla.

(E. A. Poe, *Maska Červené smrti*, upraveno)

- 9.1 _____
 9.2 _____
 9.3 _____
 9.4 _____
 9.5 _____

1 bod

10 Ve kterém z následujících souvětí není chyba v interpunkci?

- A) Po vyčerpávajících mrazech, nastaly konečně slunečné dny, které lákaly k výletům do přírody.
 B) Mé obavy se každým dnem stupňovaly, výsledky mé práce byly, ale nakonec velmi uspokojivé.
 C) Pokud snížím množství sladkostí, které denně jím alespoň na polovinu, udělám něco pro své zdraví.
 D) Rodiče celý víkend usilovně přemýšleli, jak se nejsnáze vyhnout tomu, před čím je jejich sousedé důrazně varovali.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 11–15

(1) Seděl jsem v kavárně a zkoumal neznámé znaky ve fialové knize. Náhle do kavárny vstoupil starší muž s trhavými pohyby. Když mě míjel, všiml si mé knihy. Zarazil se, obezřetně se rozhlédl a pak se ke mně sklonil. Chtěl vědět, odkud tu knihu mám. Vysvětlil jsem mu, jak jsem k ní přišel. Přisedl si ke mně a řekl mi tiše: „Pane, zbavte se té knihy. Od té doby, co jsem viděl ta prokletá písmena, bloudím jako zmatený pes světem. Ta písmena vydechují jed, jenž rozežírá známé věci našeho světa. Uvidíte, že naše stavby zvětrají v tomto dechu do obrysů barbarských chrámů, jež se lesknou ohyzdnou krásou.“

Jeho slova vzbudila můj zájem. **Zeptal jsem se ho, odkud to záhadné písmo zná.**

(2) „Ten strašlivý příběh začal před lety, když jsem ve škole poznal zvláštní dívku. Žila sama ve velkém bytě s výhledem na Malou Stranu. V jedné místnosti byly bílé, neustále zamčené dveře. Do jejich rámu kdosi vyryl několik divných písmen. Ty dveře mě nevysvětlitelně přitahovaly, má přítelkyně se ale hovorům o nich vyhýbala. Když jednou odběhla nakoupit, sundal jsem z háčku klíče a zkoušel dveře skrývající tajemství odemknout. Po několika pokusech povolily...“

(3) Vtom jsme uviděli, že se k nám blíží vrchní. Mával na mého společníka, že prý ho někdo chce k telefonu. „Nikdo neví, že jsem tady,“ znepokojeně řekl muž, ale vstal a zamířil k šatně. Dlouho se nevracel a já začínal být netrpělivý. **Nemohl jsem se dočkat, až dokončí své vyprávění.** Náhle do kavárny vběhli muži s nosítky. Za chvíli byli zas venku, na nosítkách teď ale leželo bezvládné tělo. Ani jsem se nemusel dívat, kdo to je.

(M. Ajvaz, Druhé město, upraveno)

1 bod

11 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Starší muž s trhavými pohyby nebyl překvapen, že svou návštěvu kavárny před muži s nosítky neutajil.
- B) Alespoň jeden z mužů, kteří spolu v kavárně hovořili o fialové knize, získal od toho druhého informaci, o níž stál.
- C) Mladší muž pocítil strach, když ho starší muž s trhavými pohyby varoval před knihou, v níž byly neznámé znaky.
- D) Alespoň jeden z mužů, kteří spolu seděli u stolu, dal tomu druhému najevo, že je průběhem jejich schůzky zklamaný.

1 bod

12 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se uplatňuje oxymóron?

Příklady oxymóra: *svítání na západě* nebo *živá mrtvola*.

- A) bloudím jako zmatený pes
- B) jež se lesknou ohyzdnou krásou
- C) co jsem viděl ta prokletá písmena
- D) rozežírá známé věci našeho světa

13 Vypište z druhé části výchozího textu tři podstatná jména, která obsahují předponu.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

1 bod

14 Které z následujících tvrzení o souvětích tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Nepřímá řeč se vyskytuje v obou těchto souvětích.
- B) Nepřímá řeč se nevyskytuje v žádném z těchto souvětí.
- C) Nepřímá řeč se vyskytuje pouze v souvětí z první části textu.
- D) Nepřímá řeč se vyskytuje pouze v souvětí ze třetí části textu.

1 bod

15 Které z následujících tvrzení o slovních spojeních podtržených ve výchozím textu není pravdivé?

- A) Slovní spojení *jsem od ní odešel* má opačný význam, než má v textu slovní spojení *jsem k ní přišel*.
- B) Slovní spojení *pověsil jsem na háček* má opačný význam, než má v textu slovní spojení *sundal jsem z háčku*.
- C) Slovní spojení *že se od nás vzdaluje* má opačný význam, než má v textu slovní spojení *že se k nám blíží*.
- D) Slovní spojení *z kavárny vyběhli* má opačný význam, než má v textu slovní spojení *do kavárny vběhli*.

1 bod

16 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) V místní knihovně jsem si v pondělí vypůjčila Nerudovy povídky.
- B) Na včerejší dobročinné akci jsme nečekaně potkali manžele Sýkorovi.
- C) O výměnném pobytu v zahraničí jsme nadšeně vyprávěli panu Krausovi.
- D) Na oslavu svých pětatřicátých narozenin jsem pozval i Markovy kolegyně.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 17–21

TEXT 1

(1) Chudoba je závažný globální problém. I v 21. století žijí na světě lidé, kteří nemají zajištěné základní podmínky pro důstojný život. Přitom několik set nejbohatších rodin má stejný majetek jako několik miliard nejchudších obyvatel planety dohromady.

Absolutní (nebo také extrémní) chudoba se obecně definuje příjmem nižším než 1,9 amerického dolaru na osobu na den. Nikde na světě taková částka nestačí na pokrytí základních životních potřeb. Naštěstí se v posledních desetiletích počet extrémně chudých lidí radikálně snížil. Podle **hrubých** odhadů Světové banky žilo v roce 2001 na Zemi přes miliardu extrémně chudých lidí, v roce 2017 „jen“ kolem 800 milionů. Odborníci předpokládají, že i v **dalších** letech bude počet extrémně chudých lidí klesat.

Na rozdíl od absolutní chudoby je chudoba relativní měřena vzdáleností od průměrné životní úrovně v konkrétní společnosti. Relativní chudoba může znamenat, že člověk chudý ve vlastní zemi, v níž žije na okraji společnosti, by v zemi jiné byl relativně bohatý. Relativně chudí lidé strádají **zejména** sociálně. Jedním ze závažných důsledků relativní chudoby je totiž sociální vyloučení.

(2) Chudobou se zabývá mnoho mezinárodních organizací, často se také diskutuje o závažných problémech **přímo** souvisejících s tímto tématem. Většina odborníků si je totiž vědoma toho, že chudoba nepřináší jen hlad či náchylnost k nemocem, ale i vyšší riziko nežádoucích jevů, jako je např. kriminalita. Je nesporné, že člověku, který se ocitne v nouzi, jsme povinni pomáhat. Měli bychom jednak poskytnout jedinci prostředky na zajištění základních životních potřeb, avšak ho motivovat k tomu, aby byl schopen se ze závislosti na pomoci vymanit.

(encyklopedie.soc.cas.cz; www.novinky.cz, upraveno)

TEXT 2

U některých přídavných jmen vzoru *mladý* existují tvary složené (např. *bosý, bosá*) i tvary jmenné (např. *bos, bosa*). Od přídavných jmen vzoru *jarní* se jmenné tvary netvoří.

(CZVV)

max. 2 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), či nikoli (N):

	A	N
17.1 Sociální vyloučení je jedinou závažnou příčinou relativní chudoby.	☐	☐
17.2 Důstojný život může v 21. století vést jen několik stovek nejmajetnějších rodin světa.	☐	☐
17.3 Světová banka odhaduje, že každých šestnáct let se sníží počet extrémně chudých lidí o dvě stě milionů.	☐	☐
17.4 Pokud denní příjem konkrétního jedince klesne pod 1,9 amerického dolaru, stává se z absolutní chudoby chudoba extrémní.	☐	☐

max. 3 body

18 Vypište z druhé části TEXTU 1 tři přídavná jména, která jsou v textu užitá ve jmenném tvaru.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

1 bod

19 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu TEXTU 1 považovat za synonyma?

První slovo z dvojice vždy pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.

- A) hrubý – drsný
- B) další – následující
- C) zejména – především
- D) přímo – bezprostředně

1 bod

20 Kterým z následujících slov je nutné v posledním souvětí TEXTU 1 nahradit chybně užitou spojku, aby souvětí bylo syntakticky správně?

Chybně užitá spojka je v posuzovaném souvětí podtržena.

- A) ač
- B) než
- C) nýbrž
- D) jednak

1 bod

21 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje chybně užitý tvar slova?

- A) částka nestačí na pokrytí základních životních potřeb
- B) v posledních desetiletích počet extrémně chudých lidí
- C) chudobou se zabývá mnoho mezinárodních organizací
- D) o závažných problémech přímo souvisejících s tímto tématem

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), či nikoli (N):

	A	N
22.1 Ve větě <i>Mezi těmito dvěma díly není rozdíl</i> je tvar číslovky nespisovný.	☐	☐
22.2 Ve větě <i>Josef II. vydal patent o zrušení nevolnictví</i> je slovo <i>nevolnictví</i> archaické.	☐	☐
22.3 Ve větě <i>Žalobce svůj případ projel na celé čáře</i> je slovo <i>projel</i> užit jako slovo expresivní.	☐	☐
22.4 Ve větě <i>V příručce pro začínající šachisty jsou popsány šachové partie</i> je slovní spojení <i>šachové partie</i> slangové.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 23–27

TEXT 1

(1)

Břemeno těžší a těžší
neseš, můj domove,
na domy prapory věší
slunce májové,
ženy se z oken smějí,
slzy a smích, slzy a smích,
muži si zbraně rozdělují
v dílnách a ve sklepích,
číhají u peleší,
až vyhrnou se běsové...

Ležáky, Lidice
a umučení druzi,
voda a krajíce
jen s odplivnutím lůzy.

A teď se, stvůro, braň!
Pro slávu revoluce
pojď s námi, kdo máš zbraň,
i kdo máš holé ruce!

(2)

Těch šest let křičí,
těch šest let křičí!

Šest let už trvá čas
otráveného klidu,
dnes rozkaz vyšel z vás,
z vás vyšel, vojáci lidu!

A mračna, **zoufalá mračna**
oblohu zatáhla
a šelma krve tvé lačná
krutě zasáhla
a z útroh ti rve děti,
slzy a krev, slzy a krev,
prší den – první, druhý, třetí,
prší ti na rakev.

Má Praho, už je čas,
dost falešného klidu!
Dnes rozkaz vyšel z nás,
z nás vyšel, z vojáků lidu.

(báseň F. Hrubína ze sbírky Chléb s ocelí, zkráceno)

TEXT 2

Apostrofa – oslovení věcí, abstraktních skutečností či nepřítomných osob.

(CZVV)

1 bod

23 Které z následujících tvrzení o podtržené části TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Vyskytuje se zde motiv výzvy i motiv změny.
- B) Vyskytuje se zde motiv studu i motiv výčitky.
- C) Vyskytuje se zde motiv výzvy i motiv předstírané lítosti.
- D) Vyskytuje se zde motiv studu i motiv zdánlivého odporu.

1 bod

24 Ve kterém z následujících úseků tučně vyznačených v TEXTU 1 se vyskytuje apostrofa?

Uvedené úseky je nutné posuzovat v kontextu TEXTU 1.

- A) slunce májové
- B) zoufalá mračna
- C) neseš, můj domove
- D) z nás vyšel, z vojáků lidu

1 bod

25 Vypište z TEXTU 1 slovo, které má význam *spodina společnosti*.

1 bod

26 Které z následujících tvrzení odpovídá první části TEXTU 1?

- A) Pouze v jednom čtyřverší se vyskytuje rým střídavý.
- B) V každém z obou čtyřverší se vyskytuje rým střídavý.
- C) Pouze v jednom čtyřverší se vyskytuje rým obkročný.
- D) V každém z obou čtyřverší se vyskytuje rým obkročný.

1 bod

27 Která z následujících možností vystihuje TEXT 1?

- A) Text zachycuje atmosféru zahájení Pražského povstání v roce 1945.
- B) Text zachycuje události v roce 1918, které předcházely vzniku Československa.
- C) Text popisuje přípravu atentátu na zastupujícího říšského protektora Heydricha v roce 1942.
- D) Text popisuje demonstrace českého lidu v roce 1938, které reagovaly na podpis mnichovské dohody.

max. 3 body

28 Přiřadte k jednotlivým větám (28.1–28.3) odpovídající tvrzení (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou.)

- 28.1 Na ten hrozný den stále nemůžu zapomenout. _____
- 28.2 Pochopit příčinu neúspěchu je pro mě velice podstatné. _____
- 28.3 Matčina schopnost vidět vše optimisticky mě občas rozčilovala. _____

- A) Sloveso v infinitivu je ve větě podmětem.
- B) Sloveso v infinitivu je ve větě přívlastkem.
- C) Sloveso v infinitivu je ve větě předmětem.
- D) Sloveso v infinitivu je ve větě součástí přísudku.
- E) Sloveso v infinitivu je ve větě příslovečným určením.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 29–32

Zvláštní způsob, jak skrýt obsah důležitých zpráv, prý vymysleli staří Řekové: zprávu napsali na oholenou hlavu otroka a poté počkali, než mu zaroste. Aby si adresát mohl zdělení přečíst, musel otrokovi hlavu oholit. Kromě toho, že daný proces nebyl nejjednodušší, byl takovýto způsob posílání zpráv také poměrně nespolehlivý.

Autorem zřejmě první substituční šifry je římský dobyvatel Julius Caesar. Šifrované zprávy využíval při válečných výpravách: každé písmeno zprávy **nahradil** písmenem, které je v abecedě o tři pozice dál. Svým vynálezem se zapsal do historie kryptografie (vědy zabývající se šifrováním). V současnosti však Caesarovu šifru nepovažujeme za příliš důmyslnou, neboť je lehce rozluštitelná a téměř každý jí může porozumět.

Snad všichni nejvýznamnější vojevůdci si uvědomovali, jaké nebezpečí **hrozí**, když zpráva skončí v nepravých rukou. Cenné informace musely nepříteli **zůstat** utajeny, také bylo zapotřebí protivníka **splést**. K tomuto vytčenému cíli vedly složité šifry, které se staly účinnou zbraní a leckdy rozhodly o vítězství. Vzpomeňme třeba na legendární stroj Enigma. Dějiny druhé světové války by byly jiné, kdyby britští vědci nevyvinuli značné úsilí a tajné německé zprávy šifrované tímto strojem nakonec úspěšně nerozluštili.

(J. Tůma, Enigma a jiné šifry, upraveno)

max. 4 body

29 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Slova *Julius Caesar*, *Enigma* a *kryptografie* jsou zapsána správně.

1 bod

30 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenáři předkládána jako nepodložená?

- A) informace, že šifrované zprávy se používaly už za dob Julia Caesara
- B) informace, že na dnešní poměry je Caesarova šifra snadno rozluštitelná
- C) informace, že tajné zprávy šifrované strojem Enigma rozluštili britští vědci
- D) informace, že s nápadem napsat zprávu na oholenou hlavu otroka přišli staří Řekové

1 bod

31 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Sloveso *splést* je v textu užito ve významu *nesprávně, chybně provést*.
- B) Sloveso *hrozit* je v textu užito ve významu *slibovat něco zlého, vyhrožovat*.
- C) Sloveso *nahradit* je v textu užito ve významu *dosadit místo něčeho, vyměnit*.
- D) Sloveso *zůstat* je v textu užito ve významu *uchovat se jako zbytek, pozůstatek*.

1 bod

32 Která z následujících možností nejlépe vystihuje v kontextu výchozího textu funkci podtrženého úseku?

- A) definovat vztah mezi historií a kryptografií
- B) shrnout poznatky vědy zvané historie kryptografie
- C) definovat bezprostředně předcházející pojem kryptografie
- D) shrnout bezprostředně předcházející poznatky o kryptografii

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.
